

ЦИЈЕНА:

За Црну Гору на годину 8 перера, на по године 4 перера.
За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину на годину 12 перера на по године 6 перера.
За све остале земље годишње 20 франака у злату, на по године 10 франака у злату.
Претплата се прима само у годишњим и полугодишњим роковима.
Поједини број 20 пара за Црну Гору, — за Иностранство 25 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Власник: Државна Штампарија

Излази суботом

Одговорни уредник: М. Павловић

Претплата се шаље непосредно Администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње а коме је наручије г. Вељку Рамадановићу, к. и. агенту у Котор.
Дописе се шаљу Уредништву. Вукотићи се не шаљу.
Огласи се шаљу Администрацији и наплаћују се: за сваку реч или број од пет цифара из петог слова по 4 пара за први пут, а за сваки даљи пут по 2 пара, из виших слова сразмјерно више. Најмањи оглас наплаћује се 1 перер. Осим напредједменоване цијене од ријечи, наплаћује се по закону о таксима још по 50 пара за свако поједино оглашавање.

СЛУЖБЕНИ ДИО

МИ
НИКОЛА I
по милости Божјој
КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Унутрашњих Дјела, по саслушању Нашег Министарског Савјета, а на основу II. алинеје члана 42., у вези са чл. 17. Устава ријешили смо и рјешавамо:

Народна Скупштина, састављена из народнијех посланика, изабранијех за скупштинску периоду: 1911., 1912., 1913. и 1914. године, сазива се у ванредни сазив на дан 25. априла ове године, на Цетињу.

Наш Министар Унутрашњих Дјела нека изврши овај указ.
Цетиње, 18. априла 1913. г.

НИКОЛА с. р.

Министар Унутрашњих Дјела,
и Заступник Министра Просвјете и Црквенијех Послова,
Ј. С. Пламенац с. р.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Дворске и дипломатске вјести

— Његово Величанство Краљ примио је приликом пада Скадра и ове телеграфске честитке:

Од Његовог Величаства Краља Грчке:

Његовом Величанству Краљу
Цетиње

Честитам Вашем Величанству из дна срца на славном ратном подвигу Ваше херојске војске, која крунише напоре нашег светог дјела. Тај успјех је сјајна задовољштина за Вашу земљу послјије тешкоћа створених на њеном путу.
Константин.

Од председника биоградске општине:

„Молим ваше Величанство да прими искрено честитање које шаљем у име Биограђана, радосних и поноситих што је освану велики дан за сјелокупно Српство, када је Скадар, у пркос непријатељима нашим, постао диван урес Круне Црногорске. Биограђани вјерују, да нема силе која би Скадар, пријестоницу старе Зете, отела од Црне Горе, којој он припада и по историјском праву и по потоцима проливане крви српских витезова. Шљедујући пријеру Вашег Величанства, они нијесу презали ни од смрти ни од најтежих жртава када је била у питању част њихова оружја и достојанство поносне Црне Горе. Краљу, Врховном Команданту и јуначкој војсци хвала и слава!

Председник биоградске општине,
Љуб. М. Давидовић.“

— Његово Краљ. Височанство Краљевић Престононашљедник вратио се са Његовим Краљ. Височанством Књазом Петром и свитом из Скадра 14. ов. м. на Цетиње.

— Његово Краљ. Височанство Књаз Мирко, праћен г. г. генералима Митром Мартиновићем и Јанком Вукотићем, као и већим бројем официра и својом свитом, из Скадра је допутовао на Цетиње 17. ов. м. у вече.

— Представници великих сила на Цетињу саопштили су Краљев-

ској Влади да је Порта усвојила базе мира, те да је потребно да се прекину даља непријатељства, да балканске савезне државе одреде своје изасланике, као и мјесто гдје ће се мир углавити. Уз то су напоменули, да питања о Егејским Острвима и ограничењу Арбаније искључиво улазе у њихов ресор, те зато одступање Егејских Острва од стране Турске не може бити онако како то траже савезници.

— Приликом пада Скадра г. Председник Министарског Савјета добио је и ове честитке:

Од председника Владе Краљевине Грчке:

Председнику
Министарског Савјета
Цетиње

Велики војни подвиг, који је крунисао славни рат војске црногорске одушевио је народ и владу Јелинску, које у часу уласка црногорске војске у Скадар, желе да изразе Влади Њ. В. Краља њихове најживље честитке и најискреније жеље за напредак црногорског народа.

Председник Министарског Савјета

Минис.-председнику Мартиновићу
Цетиње.

Словени вазда су се поносили црногорским херојима, који су сачували у току вјекова своје државно биће. Сјајна пobjеда над Скадром поново је потврдила историјску славу црногорског народа. Поздрав херојима, вјечнаја памјат погинулим!

Председник Општества
словенскога научнога уједињења
Бехтерев

Г. Председник Министарског Савјета је телеграфски захвалио:

Председнику
Министарског Савјета
Атина

Кр. Црногорска Влада шаље Кр. Грчкој Влади израз своје братске благодарности као и свог дивљења племенитом јелинском народу, пријатељу и савезнику.

Кр. Влада, вјеран тумач свог Владоца и свог народа, црпшије из заједничке пobjеде снагу, да са својим вјерним савезницима, крају приведе велику зграду балканске еманципације.

Министар Председник:
Бригадир Мартиновић.

Господину Бехтереву
Председнику Словенског Научног Друштва
Петроград.

Радост свију слојева рускога народа на глас заузећа Скадра послјије толико проливане крви цвијета наше храбре војске потреса нас из дна душе и улијева у нама снагу да до потоњег Црногорца не дамо нашу тековину освештену хиљадама гробова синова Црне Горе. Да живи наша братска велика Русија на страх врагам!

Министар председник
Мартиновић

Пад Скадра

Цетиње, 19. априла

Радосни глас о паду Скадра силно је одјекнуо на све стране. Муњевитом брзином заталасао је сав наш народ и испунио га силним одушевљењем, које је захватило и

све Словене, као год и многобројне пријатеље нашега народа по цијелом земаљском шару.

То силно и неописано одушевљење још ни сада није сустало и оно се излива свуда гдје год српско и словенско срце куца и гдје год има искрених пријатеља правде и слободе.

Под тим утисцима сав српски и словенски свијет затекли су и свијетли празници Христова ускрснућа, када је силно одушевљење набујало толико, да се излило као бујна ријека, носећи собом све што поштено и часно мисли.

То одушевљење и сада се још једнако на све стране излива гдје год се српски и словенски мисли и дише.

И ако дан за даном муњевитом брзином пролази, ипак одушевљење због пада Скадра не опада. Напротив, оно толико расте, да је о ускршњим празницима било силно набујало, те је издушено у силним манифестацијама, овацијама и општем весељу. Ускршњи празници проведени су тако свечано и одушевљено, да се такво празновање не памти.

Цијела Црна Гора плива у одушевљењу и радости, а тој општој радости придружило се и васколико Српство и Словенство.

Као што се види из извјештаја, који из разних српских и словенских крајева стижу, као год и других пријатељских нам држава, пад Скадра је поздрављен силним одушевљењем и праћен грандиозним манифестацијама.

11. априла

Кад је Њ. Краљ. Височанство Књаз Мирко био извијештен о паду Скадра, одмах је отпутовао из Мурићана преко Вилгара на Тарабош. По жељи Књажевој, командант одреда генерал Мартиновић наредио је да батаљони цетињски и чевско-бјелички буду најпрви батаљони, који ће посједнути Тарабош, пошто су у претпоноћем јуришу та два батаљона имали највише губитака, ушљед чега је Њ. Краљ. В. Књаз Мирко желио да им се укаже та почаст.

У пратњи Књажевој било је мноштво официра. Кад је Књаз стигао на самом врху Тарабоша, пришао је заставама батаљона цетињског и чевско-бјеличког, клекнуо је, прекрстио се и пољубио заставе, изговорив ове ријечи:

Црногорци, свијетли образу јунака и људи!

Пун гордости и одушевљења јављам вам, да је данас њао пред вашим свијетлим оружјем тврди град Скадар на Бојани. Тај старославни град, чије сте врхове до сад ојсаћивали, и крвљу својом натајали, а у којему ћете одмарати ваша крила, био вам срећан, орлови оца мога. Погледајте Скадар, виђите диван ли је, а на бедем његов кроз који тренутак ви ћете видјети нашу заставу!

Ах, лијели Скадар, он је сад ваш, Црногорци, захвалити милости Божјој, захвалити раду и труду вашег старог Краља и захвалити оружју црногорскоме, које је морало бити убојито кад је било у вашим рукама!

Ах, сретан ли сам, ах блажен ли сам кад вас видим тако горде, величанствене и поносите.

О достојни њотомци оног чудног њаца владике Данила, ах слава ти, Боже, што се на далеко види сјај вашег оружја. Ах лијели наше данашње славе, ах лијели оца пророка! Погледајте ове ријеке и долине, ова њоља и њланине и Скадар наш; и погледајте онамо далеко и онај вис свима нама најмилији: оно је наш дични Ловћен. Исиод њега се дичи и поноси с вама, мили моји Црногорци, Ваш Краљ, који је за све вријеме ваших гигантских подвига подизао молитве Светогме Петру побједиоцу Махмута везира за ваше добро, за вашу срећу и за славу вашу, мили Црногорци. Па, ево, Господарева жеља и свију нас данас се срећно испунила, јер смо постигли врхунац славе. Па кад сте нам такви, Црногорци, гордог, поноситог и узвишеног чела крочите замном низ ово брдо к Скадру граду, да уђемо у њега и да ту дочекамо мога љубљеног брата Престононашљедника.

Црногорци, свијетли образу јунака и људи, нека буде вјечита слава и рајско насеље онијем соколовима, које остављамо на овим висовима, соколовима, које никад више нећемо видјети, соколовима, чије нас душе заједно душама српскијех краљева Михаила и Бодина и другијех српскијех књажева, њелима и витезова с неба благосиљају.

Од стране Краља, мога оца, и од стране Нашљедника, захваљам вам на надчовјечном труду, раду, њожртвовању и јунаштву.

Живио Краљ, живио Нашљедник!
Живјели соколови црногорски!
Живјела Црна Гора!
Живио сваки Србин гдје год је који“!

Послије говора музика је интонирала химну црногорску.

Говор Књажев био је праћен од батаљона таквим бурним и дуготрајним клицањем, да се то не може описати.

Најдирљивији приказ био је тај кад је Престононашљедник дошао паробродима испод Тарабоша и заставама и свирањем музика поздрављао Књаза Мирка и батаљоне на Тарабошу, који су одговорали поздравом барјака и дуготрајним френетичним овацијама.

Састанак Престононашљедника и Књаза Мирка у Широкама био је веома дирљив, кад је од радости свако плакао.

Пошто је Књаз Мирко с великог Тарабоша сашао преко малог до турске касарне више Казине, повратио се с неколико артиљериска официра на Тарабош, да у детаљима прегледа то чудовиште од утврђења.

Послије тога је Књаз Мирко сашао сам на коњу у Скадар. Дуго јашући и прегледавши знаменитости и љепоте ове вароши, Књаз се често устављао, ословљавао Скадрани, распитивао се о жртвама, о стању, штетама од бомбардовања и т. д. Исто тако заустављао се код многих турских официра, руковао се и честитао им на витешкој одбрани. Затим је отишао код велике касарне, да поздрављив вој-

нике из Србије заробљене при ноћном јуришу на Брдици, који су га најодушевљеније примили.

Цијело становништво скадарско без разлике најубезније је дочекало Књаза Мирка, као год и војска црногорска, која га је свуд пратила бурним клицањем живио.

Поводом заузимања Скадра од храбре црногорске војске било је у барској католичкој катедрали 10. о. м. свечано благодарење, које је одслужио пресвијетли примас српски са мјесним свештенством у присуству многобројног народа свију трију вјероисповијести. Послије благодарења било је примане честитања у кући пресвијетлог г. архиепископа и народно весеље уз звоњење звона и пуцање машкула. Такође по наређењу архиепископа је одржана су благодарења у свим другим католичким парохијама у Црној Гори.

12. априла

Пошто је 10. ов. м. наша војска заузела Мали Бардањол и Тарабош прије подне, а Штој послје подне, 11. о. м. шеф штаба врховне команде г. бригадир сердар Јанко Вуковић ушао је у Скадар у 10 сати прије подне на челу три баталона, који су имали задатак да одржавају ред у вароши.

Наша војска одмах је посјела сва државна надлештва и од турских власти представници наше власти примили су одмах све дужности.

Предаја Скадра извршена је 12. ов. м., када је наша војска већ била заузела Брдицу и Тепе.

Његово Краљ. Височанство Књаз Нашљедник дворским паробродом довео се према Широкама и у 10 сати прије подне искрцао се на обалу с ону страну моста, гдје га је дочекала почасна чета са заставом и музиком на челу, генерштаб, генералитет, гувернер Скадра г. бригадир Митар Мартиновић и силан народ. Долазак Престолонашљедника поздрављено је 21 турски топ. Народ је дуж пута био постројен у шпалери. На вратима скадарског града Престолонашљедника је дочекао дотадањи командант Скадра Есад паша и поздрављено га биранијем ријечима, истичући како је био за одбрану исцрпио сва средства, те је морао да капитулира, али да се радује што Скадар предаје јунацима, који су својим херојским подвизима засвједочили да су достојни да га прихвате. На то му се Престолонашљедник захвалио и похвалио држање Турака, који су град бранили снајвећом издржљивошћу и самопрегором. Послије тога Престолонашљедник је са свитом, праћен Есад пашом, изашао на град, гдје је Есад паша Престолонашљеднику предао град на свечан начин. Том приликом су између Престолонашљедника и Есад паше потписани сви уговори о извршеној предаји. Послије тога Есад паша је са војском испраћен из Скадра са свима војничкима почастима, када је било испалено и једанајест топовских метака. Чим је Есад паша напустио град и упутио се према Арбанији, преко Брдице, гдје се сва војска сконцентрисала, на граду је истакнута са свима почастима наша застава, када је Престолонашљедник држао и поздравно говор.

Из града је послје тога Престолонашљедник отишао на дворски пароброд, а послје подне је примао представнике грађанства, друштва и разних корпорација свију трију вјера.

13. априла

Њихова Краљ. Височанства Књаз Нашљедник и Књаз Мирко с пратњама изашла су на сам врх Тарабоша. Нашљедник је с највећим интересовањем прегледао у детаљима све тврђаве Тарабоша. Књаз Мирко му је описао све главније јурише, који су били на Тарабошу,

као год бојеве у Крајини, Луарзи, Барбалушу, Брдици и Облику. Исто тако показао му је и заплијећену артиљерију на Тарабошу.

14. априла

Од како је црногорска војска ушла у Скадар, ово тако дуго опсађено мјесто оживило је. За кратко вријеме било је преплављено војском, новинарима и многим гостима са Цетиња, као што је био и велики број свијета из народа. Како је у највећем реду и тишини уведен ред, те ни најмањег изгрета или неспоразума није било, то се и грађанство указало по улицама, придружујући се општем весељу. Музике, међу којима је била и грађанска музика из Скадра, обилазиле су варошке улице с многобројним грађанством, а све куће биле су исквићене, те су се на многима и црногорске заставе лепршале. За врло кратко вријеме Скадар је пливао у општем весељу и примио сасвијем другу физиономију тако, да није изгледао да је тако дуго у опсади био и да су се до скоро око њега крвави бојеви били.

Како је у вароши владала велика велика оскудица у храни, те су многи скапавали од глади, то је невољницима одмах притекнуто у помоћ. Још од првог дана уласка наше војске раздаје им се храна. Према списку који су саставили представници вароши, има 20.000 невољника којима се храна даје.

У Скадру се налазе 732 рањеника и 350 болесних. Заробљених војника из Србије има неколико стотина, а међу њима и неколико официра и више подофицира, сви из 5., 6. и 11. пука.

Од муниције је нађено само од старе артиљерије, док од нове готово ништа није било.

По вароши је објављен и по угловима улица истакнут на српском и арбанаском језику овај проглас:

Становници Града Скадра!

Славодобитна војска Њ. В. Краља Црне Горе долази у вашу средину не као војска освајачка, него као ослободилачка сила која раскида данас отомански јарам, под којим су ваши пређи, након очајне борбе, потпали у овај исти мјесец, равно пред 435 година.

Црногорска војска доноси вам, са ослобођењем још и поштовање свих ваших закона и обичаја, свих ваших вјероисповијести, које ће у мени наћи свог заштитника, према традицијама сносљивости која је урођена Црној Гори и српскоме народу.

Становници Града Скадра!

У тренутку кад у име Њ. В. Краља Црне Горе, узимљем у посјед слави ваш град, који у историји српскога народа блиста сјајем једне велике и племените пријестонице, ја вам гарантујем неприкосновеност ваших лица и имања, беспристрашност суђења, јавни ред и мир, све благодати једне хришћанске и наобразоване државе.

Вратите се вашим обичним пословима. Будите мирни и покоравате се наређењима врховне власти, јер ће прекршитељи истих осјетити сву строгост закона.

Становници Града Скадра!

Нека се традиционална ваша питомост и ваше гостопримство укажу у свом својем сјају сада, кад се судбина ваша, под славом овјенчаним заставама Црне Горе, поновно везује са српском историјом од које је, отрагу четири вијека, насилно прекинута била.

Становници Града Скадра,

Заједно с нама ускликните: *Живео Краљ Никола I. Живео! Живео! Живео!*

У Скадру, ¹⁴/_{априла} 1913.

Врховни Командант Црногорске Војске; Престолонашљедник ДАНИЛО с. р.

— Првог дана Ускрса, у 10 сати прије подне, Њ. Кр. Височанство Престолонашљедник Данило повратио се из Скадра у пријестоницу свечано и одушевљено дочекан. Чим је цетињско грађанство било извјештено о његовој доласку, стало се сакупљати на дворској пјаци у свечаном руху, те се упоредило с једне и с друге стране пјасе. На зачелу стајала је школска омладина, нарочито женска, држећи у рукама цвијеће, па цетињске госпође, грађани свију сталежа без разлике вјероисповијести, велика група рањеника и т. д. Пред двором је очекивала црвена литија на челу са његовим Високопреосвештенством Господином Митрополитом, епископом захумско-рашким г. Кириллом и свештенством, а иза ове били су упарађени чиновници и група официра. У двору су били уз чланове узвишеног Владајућег Дома, г. г. представници Србије, Бугарске и Грчке.

Тачно у 10 сати топови са табље и звона са црквама огласили су улазак у варош Њ. Краљевског Височанства Престолонашљедника, који је праћен свитом у дугој поворци аутомобила лагано пролазио између шпалера народа уз бурно клицање живио, а војна музика, која је тог часа била приспјела, интонирала је химну. Аутомобили су били окићени цвијећем и зеленилом а у истима су се поред алајбарјака и тробојница лепршале и двије турске заставе, као ратни трофеји. Пред дворским вестибилом дочекао је Престолонашљедника Његово Величанство Краљ Господар са Њеним Величанством Краљицом, затим Њено Цар. Височанство Велика Књагиња Милица, Њ. Кр. Височанства Књаз Јосиф Батемберг и Књагиња Ана, Њ. Кр. Височанство Престолонашљедника, Њ. Кр. Височанство Књагиња Наталија, Књагињице Ксенија и Вјера — одјевене све у црногорско одијело — затим представници Србије, Бугарске и Грчке и заступник министра предсједника и министра војног г. Душан Вукотић са великодостојницима.

Пошто се Његово Кр. Височанство Престолонашљедник изгрлио и изљубио са Његовим Величанством Краљем и осталим члановима Владајућег Дома, узео је у једној руци кључеве града Скадра а у другој турску заставу и обоје предао Његовом Величанству Краљу, који је, окренувши се присутном народу и завитлавши турском заставом, узвикнуо: *Живјели Црногорци.*

Затим је предсједник општине, г. Милошевић, поздравно Престолонашљедника овим говором:

„Ваше Краљ. Височанство!

Цетињски грађани диче се, поносе се, што је њихов омиљени Престолонашљедник, послје толико вјекова турског господарења, примио кључеве Скадра — старе српске пријестонице.

Ти кључеви, тај барјак, биће најјаче српско знамење, символ побједе, символ чврсте заједнице наше.

Живно нам и добро дошао, драги Престолонашљедниче! Живјела Ваша храбра војска са којом исцунувате давну жељу Србинуву!“

На то се Престолонашљедник захвалио, узвикнувши гласно, показујући на турску заставу и кључеве града: *Браћо, ово се све има њриједити храброј црногорској војсци. Живјела војска. Живјела Црна Гора!* на што се народ одазвао дуготрајним бурним клицањем. Његово Краљевско Височанство Престолонашљедник пришао је затим Његовом Високопреосвештенству Г. Митрополиту и пољубио најпрвије крст у његовој руци, па евангелије. И сад настаје најдивнији тренутак. Кад се литија упутила пут манастира, за којом су ступали Његово Величанство Краљ са Престолонашљедником, Књазом Батембергом и Књазом Петром, Њено Величанство Краљица, као и Њено

Цар. Височанство Велика Књагиња Милица и остале Књагиње редом, узеше под руку свака по једног од присутних рањеника, правећи тако кортеж до цркве, што је изазвало одушевљење у народу. За њима су ступали представници Србије, Бугарске и Грчке, наши великодостојници, чиновници, официри и многобројни народ. У манастиру је одржано благодарење за побједу црногорског и савезничког оружја, па се пратња истим редом повратила у Двор, уз акламацију народа, а војна музика је одсвирала неколико комада пред Двором и обилаху варош свирајући, док се међутим народ весело развишао са најпријатнијим утисцима овог свечаног и значајног дана.

— Њег. Краљевско Височанство Књаз Мирко кренуо је из Широка са својом пратњом на дворском пароброду првог дана Ускрса за Скадар. На пристаништу код моста од Казине очекивали су Књаза бригадири, командир и велики број коњаника, двије музике и почасна чета. Књаз је узјахао и, праћен бригадирима, командирима и сјајном и многобројном пратњом, упутио се за Шехер.

Књаз је носио генералску униформу са звијездама црногорском, србијанском, грчком и бугарском.

Пред Шехером Књаза је срио на коњу г. генерал Мартиновић са својим штабом, који су Књаза допратили до стана г. бригадира Мартиновића. Прозлазећи кроз варош, наша војска, као год становници Скадра, бурно су поздрављали Књаза.

Пред штабом г. бригадира Мартиновића очекивала је Књаза почасна чета с музиком. Пошто се Књаз задржао неко вријеме код г. генерала пошао је на коњу да омије по вароши све баталоне и да им честита у име Краљево, Нашљедниково и своје ускршње празнике. Затим је Књаз пошао пред новосаграђеним владиним домом и позвао све турске лекаре да се распита о стању турских рањеника. Књаз се често заустављао улицама и љубазно ословљавао поједине Скадране, турске официре и црногорске војнике. Послије тога је Књаз пошао да види град Скадар и ноћу се вратио у свој логор у Широкама.

— Као што је познато, приликом јуриша на Брдицу концем јануара, када је у исто вријеме заузимао Бардањол, било је заробљено више војника из Србије. Рањени и оболели војници били су смјештени у болницама, док су остали били у затвору.

Када је наша војска заузела Скадар, Његово Краљ. Височанство Књаз Нашљедник одмах је наредио, да се сви они пуне у слободу и да им се укаже свака пажња. Та је наредба била одмах извршена и браћа из Србије брзо се наша у наручја браће из Црне Горе, не одвајајући се од њих.

Првог дана Ускрса сви ти војници са својим официрима испраћени су из Скадра за Љеш. Потпуно наоружани у двојним редовима са музиком на челу прошли су кроз улице Скадра, праћени бурним усклицима и срдачним жељама, љубећи се и грлећи уснут с нашим војницима, с којима се дуго нијесу могли да раздвоје.

Испраћај је био срдачан и врло дирљив.

Рањени и болесни војници из Србије остали су у Скадру.

— Ускршњи празници у Скадру прослављени су на врло свечан начин. Такве свечаности Скадар још не памти. Прослава Христова васкрснућа, дан мира и љубави, слио се с прославом ослобођења старог Скадра.

У општој свечаности узело је учешће све живо у Скадру, и вој-

ска, и грађанство, као год и многобројни гости који су се у Скадру стекли из наше земље и са стране. На све стране је врло. Грађанска музика из Бара, као год и грађанска музика из Скадра, обилазиле су варош свирајући и манифестујући своју радост, док се од пјесме и весела сва варош разлијегала.

У варош се била стекла сва наша војска, која се налази у логору око Скадра, почев од Штоја, па све до Широка.

Прије подне служена је у српској цркви свечана служба, послје које се ишло на честитање како код представника наших власти, тако и код угледних Срба.

Веселје је продужено и другог дана.

Од тренутка када је громогласно на Цетињу објављен пад Скадра, готово без прекида с дана у дан сва пријестоница пливала је у општем одушевљењу и веселју. Светковање је продужено и преко ускршњих празника, који су на Цетињу прослављени тако одушевлено, да се такво веселје не памти.

Пјесма и опште веселје испуњавало је цијелу пријестоницу како преко дана, тако и позно у ноћ.

Веселју, манифестацијама и силним овацијама није било краја. Светковина великог хришћанског празника била је стопљена са великим народним празником српског ускрснућа.

Тих дана и наш вриједни тамбурашки збор приредио је неколико пријатних вечери за своје чланове и пријатеље, пружив им прилику да се у ужом кругу угодно забаве и да своје великом расположењу одушке даду на видан начин. Уз пријатне звуке тамбурице, пјевање и игранку веселје је продужено врло угодно и преко ноћи у највећем расположењу и најбољем реду. Извођене су најодабраније српске и словенске пјесме и пјеване су разне патриотске пјесме, те се наша омладина чисто такмичила својим силним одушевљењем.

„Н. Времја“ о паду Скадра

Рат се свршио. Скадар је заузет. Осим чаталијских утврда није остала ни једна тачка на Балканском Полуострву, коју Турци нијесу уступили побједоносним балканским војскама; а и на Чаталији су се задржали не силом свога оружја него вољом неутралних држава, које су рекле Бугарима, да даље не иду. Јевропске Турске већ нема; на њеним развалинама вију се заставе балканских савезних држава, које су славно завршили херојску борбу.

Ако Словенство не ликује данас тако, како би имало право ликовати, завршивши четиристољетне рачуне за Косово поље, једини је узрок страх за судбу Скадра. У Словенству нема безусловног увјерења, да ће заузети Црногорцима град остати у њиховим рукама. То омета дипломатију, која је ријешила у Лондону, да Скадар мора бити присаједињен „Арбанији“, што је увела у протокол; може се бојати, да ће она пожељети, да подржи ауторитет листа хартије изнад потока крви, коју су око Скадра пролили црногорски хероји.

Са гледишта дипломатског, заузеће Скадра „запијеће“ међународни положај. Кад је Црногорски Краљ био тако независан према блокади великих сила, савим је вјероватно да ће и даље „упоран“ бити. Зашто ће он Скадар остављати? Тарабош, заузет Црногорцима, не престаје бити великољепна одбрана. Кад су Црногорци, који су познавали земљиште, по године провели око овог положаја, још се не зна, какве ће потешкоће наћи на путу међународни искрпани одред војске, који би дипломатија, у својој заслужености, послала противу Скадра. Али може ли се то и замислити? Хоће ли се наћи међу не-аустријским министрима такве личности, које би се одважиле, да потпишу пристанак на објаву рата од стране великих држава скадарском Монарху? Или ће зар дозволити велике државе да Аустрија сама нападне, што већ одавна сва Јевропа сматра као велику опасност за јевропски мир? А мислити, да ће Црногорски Краљ оставити Скадар само зато, што ће се продужити међународна блокада, нема никаквог основа.

Ми се надамо да ће све иначе бити. Ми држимо, да ће дипломати знати погледати на ствар не с „канцеларијско-формалног“ гледишта, него са гледишта здравог смисла, који су захтјевали у овом случају сасвим прости. Само треба погледати на заузеће Скадра, не како на „заплет“, него као на нови стварни факт, па ће дипломатија лако ликвидирати сву ону масу погрјешака, које је у потоње доба починила.

Главна је од тих погрешака тежња да се наруше животни интереси црногорске државе, која је тако јасно показала своју моћ, и да се Скадар остави Арбанији, која није способна за живот, и која се појавила на јевропској карти у виду компромиса. Односни прецеденти ту су. Кад се потписивао берлински уговор и кад се установљавало сасвим аналогно кабинетско измишљење — Источну Румелију — познаваоци источног питања рекли су: то није за дуго. Није прошло седам година, Источна Румелија била је сједињена с Бугарском; томе није могла дипломатија на пут стати. Компромис је био испуњен братоубијственим ратом, али је здрави смисао побједно. А Крит? Нијесу ли га блокирали? Нијесу ли на њ искрпавали војску и окупирали? Нијесу ли га чували у име турског компромиса? Воља народа, који зна жртвовати својим благостањем у име политичких идеала, тријумфирала је над свима дипломатским компромисима: гдје је сад она турска застава, коју су тако ревносно чували стражари великих држава у Судској луци? Ови примјери треба да поуче.

Црногорски Краљ са својим народом показао је у току јучер довршене кризе моралну снагу, која задивљује, с којом се мора рачунати. У врло тешким приликама црногорски Краљ испунио је своју краљевску ријеч: „Или Скадар, или смрт“.

Заузеће Скадра нови је факт, који императивно каже Јевропи да се она преварила, не познавајући моралну моћ Црне Горе. Док не буде касно, треба исправити погрјешку и прегледати рјешење лондонске конференције о Скадру. То је јединствен начин да се избјегне „заплет“.

А Аустрија? — Аустрија неће за Скадар војевати. То је сада свакоме јасно.

„Н. Времја“ у свом броју од великог петка пише:

„Западно-јевропска штампа саучешћем сријета вијест о заузећу Скадра. У Риму, у Паризу, у Лондону одају дужно херојству малог народа, који је дао такве доказе своје храбрости у борби за хришћанске идеале.

„И у Берлину подржавају извјесну равнотежу. Само у Бечу настављају захтјевати, да Аустрија буде повјерена част жандара, који би у име све Јевропе умирио „немирне“ Црногорце и Србијанце.

„Захтјевајући неодољну самосталну акцију Аустро-Угарске, бечка штампа жали се на оклијевање дипломата. „Говор Есквита не открива особите наклоности да покаже неопходну енергију“ — жали се „Н. С. Преса“, пребацијући Инглеској дволичност. А „Рајхпост“ упира прстом на „штетан утиљев јевропске капитулације пред немирним Српством на аустријске Југословене“.

„Каква наивност. Јевропска је дипломатија дужна водити бригу, каква ће утиљев који догађај у Јевропи учинити на коју од десетак народности скрпљене царевине! Нека се о томе стара гроф Берхтолд, а Јевропа се није дужна старати о великодржавију Аустро-Угарске, него о срећном завршетку рата и утврђењу мира. Ослањајући се на скорашњу ријеч Цара Вилхелма, да он не би знао објаснити померанским гренадирима смисао рата за Скадар, може се мислити, да ће и Њемачка подржати јевропске кабинете, који су за мир, а не жандарске појуде Аустро-Угарске“.

ТЕЛЕГРАМИ

— Биоградски Пресбиро —

Биоград, 10. априла. — Према званичним извјештајима, српска војска повукла се из многих мјеста у унутрашњости Арбаније у Драч. Међутим јављају се нови нереди и зулуми из мјеста које је оставила српска војска. У Пекињу су Арнаути убили два младића хришћанина и опљачкали неколико дућана Хришћани се позатварали. Арнаути, који су до пред рат чинили жандармерију, навукли су одјела жандармеријска и јуре по селима и пљачкају под видом скупљања пореза за нову арбанаску владу, пљачкајући исто муслимане као и хришћане. Валонска влада послала је комесаре кушајући организирати нову власт, али је нико не слуша.

Телеграфску везу коју је Валона хтјела успоставити, одмах су је Арнаути прекинули. Свако организује власти за себе, али међу беговима влада велика кавга о превласти. У многим мјестима пљачкају беговска имања. Саобраћај по путевима прекинут је, јер је несигурност општа. Командант српских трупа на приморју Бојовић јавио је депешом енглеском адмиралу, команданту блокаде, да је српска војска свагда на евакуацији и да становништво даје највеће признање српским трупама, жалећи што одлазе и бојећи се да неће никада више бити толико реда и безбједности и да ће настати нереди и покољи. Доиста се јављају нереди и у Неркија. Нарочито се бојати да након повлачења из Драча настану покољи. Извјештавајући адмирале о томе, моли да се на надлежном мјесту изради да се заштити ред у евакуираним крајевима и обезбједи становништво од анархије.

Биоград, 10. априла. — Предсједник биоградске општине послао је Краљу Николи честитку, која каже: Молим Ваше Величанство да примите искрено честитање у име Биограда, радосног и поносног када је освануо велики дан за цијелокупно Српство, када је Скадар постао диван урес круне црногорске. Биограђани вјерују да нема силе која би Скадар, пријестоницу старе Зете, отела од Црне Горе, којој он припада. Исто тако је послана честитка и општини цетињској. Пашић је честитао срдечно влади црногорској. Безбројне приватне честитке су послане на Цетиње. Још јутрос је обавијештена читава Србија и са свију страна долазе вијести о силним манифестацијама свих варошица. И у Скопљу и Призрену, и новима крајевима велике манифестације. „Самоуправа“ пише: У тој новој побједи црногорског оружја гледамо зачеће боље будућности црногорске браће и ведријих дана цијелог српског народа. Велике силе, које су декретовале да Скадар припадне Арбанији послје овога свршеног чина, којим је запечаћен успјехом одлучност Црногораца, да, замјерајући се велесилама и излажући се свима опасностима, неизмјерном храброшћу, о своје територије које су њихова животни потреба, велесиле ће требати у име хуманости и правичности да се врате на своју одлуку о ограничењу Арбаније и да озбиљно узму у обзир тежње и потребе народа, који се најскупљим жртвама заложито за њихово остварање. Европа, која је узела у своје руке бригу за балканске народе, наћи ће пута и начина којим би задовољила обзире политике који је створен новом црногорском побједом. Ми се надамо да ће Црна Гора имати из овога рата правично задовољење. Исти лист каже да одговор савезника о медијацији велесила значи пристанак на медијацију и брзо закључење мира.

Краљ је јутрос говорио о паду Скадра дубоко ганут и обрадован. Од кад је примио прву вијест био непрекидно на ногама. Новине истичу како је данас тачно шест мјесеци од кумановске битке и како је ово први пут у историји што је Скадар јуришем освојен.

Из Скопља званично демантују све вијести да су бугарске чете напале српске и у Кривој Паланци и један транспорт између Паланке и Куманова.

У Скопљу на свечан начин у присуству силне масе свијета и много Турака пуштени су кући сви турски заробљеници, који су из окупираних крајева, више од хиљаде. Ово је учинило на Турке дубок утисак. Остали заробљеници утјешени су, да ће и они скоро кућама.

Петроград, 12. априла. — У канцеларији катедрале одслужен је парастос балканским борцима палим освојења Скадра. При изласку из катедрале манифестанти су почели пјевати руску и балканске химне и покушали да манифестују на што их је полиција растјерала. Славенски делегати положили су вијенац на гроб Александра трећег.

Цариград, 12. апр. — Министарство војно добило је од Есад паше депешу преко Цетиња којом јавља да је ушљед исцрпљености у храни морао напустити утврђење команданту црногорске војске под извјесним условима с тим да војска изађе с оружјем, муницијом пољском и брдском артиљеријом. Војска ће поћи преко С. Ђовани на Тирану. Порта је наредила флоти да не напада на транспорте који преносе српске трупе за Солун.

Атина, 12. априла. — Грчка влада је упутила честитку црногорском краљу. Вијест да су се грчке трупе повукле са Киоса званично се побија.

Софија, 12. априла. — Гешов је честитао ђенералу Мартиновићу освојење Скадра.

Биоград, 12. априла. — Краљ је упутио честитку краљу Николи на освојењу Скадра. Новине славе освојење Скадра као најсјајнију побједу народа српског, јер досада нико није могао освојити Скадар. Предсједник Скупштине упутио је предсједнику црногорске Скупштине честитку славећи хероизам црногорских трупа и наводећи да ти побједа крунише петвјековну борбу. Скупштина је одлучила да прекине сједницу у знак дијељења радости с Црном Гором.

Софија, 13. априла. — Сјутра или прексјутра очекује се колективни корак велесила у погледу закључења мира. Прелиминери ће се потписати у Лондону од стране балканских посланика.

Цариград, 13. априла. — Амбасадори су добили инструкције да се састану ради састављења ноте, која ће се предати Порти, позивајући је да изабере мјесто гдје ће се прелиминери потписати. Вели се, да ће у ноти бити надзначено да ће се прелиминери односити само на тачке које се односе на границе у Тракији и демобилизацију, пошто су остала питања остављена лондонској конференцији.

Келн, 13. априла. — Јавља се из Берлина да је амбасадорска скупштина предложила балканским државама да именују изасланике у преговорима за мир и да одреде мјесто.

Лондон, 13. априла. — Кулудис грчки изасланик, изјавио је Рајтеровом представнику да су потпуно лажни гласови о неком споразуму Грчке са Турском противу Бугарске. Турска је поднијела назад неколико дана извјесне прелоге али их је Грчка одбила пошто ће вазда остати вјерна савезу.

Софија, 13. априла. — Тврди се, са сигурног мјеста да је биоградска трговачка комора позвала софијску да за вријеме ускршњих празника наставе раније прекинуте послове ради зближења економског. Софијска се одавала повољно. Ово се доводи у везу с намјером да с дође до бољих односа између дваеју држава.

Цариград, 13. априла. — Влада предузима мјере ради брзог отправања трупа послје демобилизације, која ће слиједити послје потписа прелиминера. „Алемдар“ доноси да Русија непрекидно шиље војску и муницију у Ермију и буни околна племена с тим би се одвојила од Порте и прогласила незави-

сност Курдистана. Амбасада руска помогла је капетану Кибризли Назиму члану војне лиге да утече на руски пароброд.

Солун, 14. априла. — Јуче је почео одлазак бугарских трупа за Серес са артиљеријом, архивама поштом и телеграфом. Такође је и бугарска банка затворила своје канцеларије.

Биоград, 14. априла. — По вјестима из Елбасана, Есад паша у сагласности са Цавид пашом прогласио је аутономну краљевину Арбанију под султановим суверенитетом.

Лондон, 18. априла. — Аустријски амбасадор био је два сата код Греја. Руски амбасадор ће га посетити послје подне, а такође и Поповић.

Цариград, 18. априла. — Према новинама, велики везир је прекјуче добио телеграм од Есад паше, којом му јавља да је с војском у и официрима у Љеш, одакле ће Дрином у Тирану. Брзометну артиљерију и пртлаг искрцаће директно у Сан-Ђовани ди Медиа. Есад вели да чека даље инструкције. „Танин“ јако напада Есада, чији поступак ствара нову анархију у Арбанији. Наводи да турске трупе не могу даље остати под заповједништвом Есада, чији су циљеви дијаметрално противни интересима Турске. „Танин“ се нада да ће се порта споразумјети са Грчком за њихов повратак. а ако то не буде могуће, онда треба дати заповједништво Цавид паши.

Цариград, 18. априла. — Есад паша телеграфира, да су га у Љешу дочекали српски официри са трупама, које су му одале војне почасти. Артиљерију је оставио на југу од Љеша у очекивању параброда, који ће ју пренијети у Драч. Есад се са штабом упутио у околину ријеке Мате. Осим инструкција Есад паша тражи хране и новца. Послије пријема депеше, порта је телеграфирала Есаду да распустити и разоружа резервисте, остатак војске да пошаље у Берут. Ако би то било немогуће због блокаса, то да упути трупе у Валону.

Рим, 18. априла. — Јавља се из Бриндиза: Кад су се јуче у Валони хтели украти на брод за Бриндизи Ниази беј, творац конституције и његов ађутант били су убијени из револвера од стране народа.

Петроградски Вјесник

Кијев, 17. априла. — Инцијативом монархистичких удружења одслужено је благодарење у катедрали приликом заузећа Скадра, затим су манифестанти пјевајући химне отишли пред споменик Амјелничког гдје су држани многи говори. Црногорски говорник је захвалио становницима Кијева на израженим симпатијама.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Министарске вијести. Предсједник Министарског Савјета, министар војни и заступник министра иностраних дјела, г. бригадир М. Мартиновић, повратио се на Цетиње и предузео дужности.

Поздрав и отпоздрав. Приликом пада Скадра предсједник цетињске општине г. Томо Милошевић добио је ове телеграме, на које је одмах одговорио:

Предсједнику цетињске општине г. Давидовић је упутио овај телеграм: „Раздрагани Биоград хита да са Цетињем подијели радост и понос са освојења тврдога Скадра. Биоград честита Цетињанима и вашој побједоносној војсци на јунаштву којим се поноси цијело Српство.

Скадар ће од сада бити живи свједок љубави народа Црне Горе према слободи; свједок љубави пре-

ма роду своме; свједок снаге његове, залога љепше будућности његове.

Да живе витезови, побједиоци Скадра, да живи њихов Врховни Командант Краљ Никола Први.

Предсједник биоградске општине,
Љуб. М. Давидовић.

Гос. Предсједнику Општине
Биоград.

Цетињани су дубоко тронуте искреним и братским поздравом честитих Београђана приликом заузећа тврдог Скадра — те старе српске пријестонице.

Ми нећемо никад заборавити да су потомци бесмртног Карађорђа и око Скадра пролили своју драгоцјену крв.

Јуначки подвизи српских хероја на славном Куманову, Прилипу, Битољу, Дечићу, као и на многа друга мјеста, а сада и на знаменитом Скадру, — најбоље су јемство да ће наша заједничка проливена крв створити нераздвојно јединство оличено у једно снажно Душаново Српство.

Живјела нам српска војска, која својом спремом и јунаштвом зади-ви цио свијет!

Живио славни потомак Карађорђе-в Краљ Петар I!

Предсједник Цетињске Општине,
Томо Милошевић.

Предсједнику општине Милошевићу — Цетиње

Са заносним одушевљењем и весељем поздрављамо велико јуначко дјело црногорске војске, која нас подсјећа на хероје Хомерови. Варош Атина слави са пријестоницом поносне Црне Горе потпуну побједу савезника, која је испунила очекивану радост у срцима грчког народа.

Заузеће Скадра — које је уједно врхунац побједама савезника — једначи Црногорце са полубоговима и улијева код Грка такву радост, да изражавају дивљење и поштовање наспрам таквих хероја.

Пријестоница јелинизма и јонских острва једнодушно учествује у прослави, кличући Вашем јуначком Краљу и његовој непобједивој војсци.

Предсједник атинске општине,
Меркулис;

Предсједник општинског одбора,
Солон.

Предсједнику Општине Меркулису и

Предсједнику општинског одбора Солону

Атина.

Ваш искрени и патриотски телеграфски поздрав приликом заузећа Скадра од стране црногорске војске учинио је на цетињско грађанство необичан утисак.

Славни и побједоносни грчки народ увијек је давао доказа својим симпатијама и добрим жељама наспрам црногорског народа и његовог љубљеног Краља.

Чврста веза, која спаја оба народа, сигурна је залога за обезбједу њихових праведних тековина, културно развијање и још славнију будућност.

Пријестоница проширене Црне Горе шаље срдачни поздрав грађанима поноситог јелинизма и јонских острва.

Живјела храбра грчка војска! Живио њихов јуначки Краљ!

Предсједник цетињске општине
Милошевић.

Честитка. Приликом пада Скадра потпредсједник Народне Скупштине г. поп Шћепо Мартиновић добио је овај телеграм, на који је одмах одговорио:

На глас о паду Скадра, предсједник Народне Скупштине, у Србији г. Андра Николић, послао је предсједнику наше Народне Скупштине на Цетиње овај телеграм:

„И пошљедњи бедем непријатељски паде под јуначким ударцима наше храбре црногорске браће. Под силним утисцима ове велике српске побједе, срећан сам и част ми је, у име Скупштине, честитати Народној Скупштини Црне Горе ово дјело јуначке црногорске војске, којим је крунисала петстољетну витешку борбу. Живјела Црна Гора!

Предсједник Нар. Скупштине,
Андра Николић.

Предсједнику Народне Скупштине
Андру Николићу.

Биоград.

Усхићење Народне Представништва братске нам Србије на глас пада пошљедњег бедема азијатског освајача, отвара српском народу нову еру, у којој ће му двије његове Краљевине једнодушно обезбиједити велику будућност. Тај морални успјех увеличава значај овог нашег заједничког успјеха којим се срећно завршује косовска освета. Живјела братска нам Србија.

Потпредсједник Нар. Скупштине
поп Шћепо Мартиновић

Приватни огласи

ОБЈАВА

Овим се објављује да кр. пруски држављанин *Рихард Кункел*, чиновник у министарству иностраних дјела у Берлину, 25 година стар, рођен у Берлину, становник на Цетињу, син Хермана Кункела, приватнога чиновника, становника у Букурешту (Румунија) и супруге му Софије Кункел родом Сигенер, становнице у Шарлотенбургу, и кр. србијанска држављанка *Белослава Димитријевић*, стара 20 година, рођена у Биограду у Србији, становница на Цетињу, кћи Димитрија Димитријевића, управника кр. срб. пошта и телеграфа, становника у Биограду, и покојне му супруге Милице Димитријевић, рођене Јовановић, умрле у Биограду,

намјеравају ступити у брак и вјенчање обавити — према савезном закону од 4. маја 1870. — пред потписаним чиновником.

На Цетињу, 2. маја (19. апр.) 1913.

(М. П.) Царско Њемачки Посланик
Х. фон Екарт с. р.

р. 118, бр. 70, 1,1

НА ЗНАЊЕ. Издаје се под офит кућа у главној Катунској улици, преко пута Црногорске Банке.

Кућа је веома удобна, са 6 пространих одељења са припадајућом авлијом, тезом и кухињом у авлији.

Као би желио исту најмити, нека се обрати за обавјештења г. оф. Милошу Каваји.

Р. 45, бр. 71, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Под притиском велике туге и жалости, која нас снађе приликом смрти нашега драгога и непрежаљенога сина, мужа и брата

Сава Јокова Вукмановића

— ПЈЕШАДИЈСКОГ КАПЕТАНА —

који у овом светом рату народног ослобођења и заузећу стародневног српског Скадра, у боју на Тарабошу, 18. марта о. г., задоби тешке неизљечиве ране у глави, под притиском којих испусти своју племениту душу у ријечкој болници 23. марта, у 47 години живота.

Те и поред највеће коби, која нас задеси, не можемо пропустити, да овим путем не изјавимо нашу најтоплију благодарност господи љекарима: С. Матановићу и Холандезу Холјенику са љекарским персоналом на Риједи, који се својски трудише, да нам милог покојника излече и отму из чељусту паклене смрти.

Особито смо захвални: Г. Митрополиту Митрофану; војводама: Илији Пламенцу и Машу Ђуровићу; бригадирима: сердару Ј. Вукотићу и Иву Ђуровићу; облас. управитељу Татару; командирима: И. Хајдуковићу и М. Ђуровићу; начелнику Ј. Хајдуковићу; попу М. Поповићу и попу С. Дрећуну; официрима: Ђуру и Саву Хајдуковићима, Ђуру Гвозденовићу и потпор. Р. Хајдуковићу; управ. штације Ш. Шоћу; С. Хајдуковићу гимназисти из Биограда; Николи Перацићу; Јоку и Стани Иванишевићима на писменим и телеграфским саучешћима.

Вјечито захваљамо кап. Петру Краљевићу, предсјед. ријечке општине на особитом старању за вријеме бављења покојникова на Риједи, као и грађанству вароши Ријеке на онако великом спроводу покојниковог тијела до вапора.

Искрена хвала ријечким милосрдним сестрама на труду и његовању за вријеме болијести покојникове, као и на положеном вијенцу.

Хвала Саву Дубовичанину на старању о превозњи до Вира.

Хвала кап. Л. Станковићу, пред. вирске општине с грађанством на сријетању и спроводу.

Хвала нашем добром пријатељу и куму Саву С. Анђусу с Паштровићима; Бранћима, Љуботињанима и свој браћи Црмничанима, који и поред ратних прилика у великом броју дођоше, да до вјечне куће испрате милог ни покојника.

Особито смо захвални г. г. свештеницима: Јеромонаху М. Ђуришићу, попу Н. Чаловићу и пароху попу Петру Хајдуковићу, који при погребу чинодијествоваше, а посебиче хвала стогодишњем старцу проту Раду Хајдуковићу, који чак с туђом помоћу у путу дође, да над омиљеним му покојником св. молитве прочита и за увијек се с њим опрости.

Хвала Стеву С. Анђусу на дирљивом говору.

Захвални смо браћи Подгоранима, који не пожалише труда доћи до Вира, да покојниково тијело у Подгор однесу.

Још једном свима и свакоме захваљамо, који ма којим начином узеше учешћа у овој нашој превеликој жалости.

Подгор, 10. априла 1913.

Ожалошћени:

отац **Јоко**; жена **Марија** са осталом породицом —
Вукмановића.

П. л. бр. 72, 1,1